בא תשפ"ג

אשי ישראל

השיעור השבועי מפי מורינו
הרה"צ רבי יצחק לעזער שליט"א
בעל מחבר - תוך הנחל ושיחות מוהרא"ש

גיליון שמ"ה

ניתן להאזין לשיעור בכל יום רביעי בשעה 22:10 בטלפון:077-2612984 שלוחה 9

חסדי ה' יתברך, אנחנו אוחזים בפרשת **בא**, פרשה של יציאת מצרים וחג הפסח, וזו הכנה לקראת חג הפסח שיהיה בעוד כחודשיים.

יציאת מצרים זה היסוד והעיקר של קדשת ישראל, הרי בכל המצוות אנו מזכירין תמיד "**זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם**", ועל זה מובא במפרשים: מדוע אומרים תמיד "זכר ליציאת מצרים", לכאורה העקר הוא "זכר למעשה בראשית" – שהקדוש ברוך הוא ברא את העולם? [אמנם מזכירים את הלשון הזאת בשבת, כגון: בקידוש של ליל שבת, אבל מדוע תמיד מזכירים בכל המצוות שהן "זכר ליציאת מצרים" ולא "למעשה בראשית"?].

הביאור בזה, כי "זכר ליציאת מצרים" זה זכר לדבר שראינו בחוש, דהיינו נשמות ישראל ראו את זה במו–עיניהם ממש, וזה דבר שנשאר אצל נשמות ישראל לדורות עולם, עד שסוף כל סוף יבוא משיח צדקנו ויגאלנו גאולת עולם, שאז ג"כ יזכרו את יציאת מצרים אבל זה יהיה טפל, וכדברי חכמינו הקדושים על הפסוק (מיכה ז, טו) "**כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת**", שלעתיד הנים של מצרים יהיו טפלים לנפלאות הרבות שיהיו.

הכלל, ש"זכר ליציאת מצרים" זה דבר הווה, דבר שכל אדם עובר בכל ימי חייו, בכל שנה, ובעצם בכל יום!

לא בחינם יש מצוה בכל יום, בוקר וערב, לזכור את יציאת מצרים, זה דבר ממשי ומציאותי! זה היסוד של החיים!

אדם צריך לדעת שיש את גלות מצרים, וכדברי המדרש (בראשית רבה, טז) "כל הגלויות נקראים ע"ש מצרים, ע"ש שהן מצירין לישראל", **כל דבר שאדם עובר בחיים, כל מצב קשה, כל חלישות הדעת, כל עינוי שעובר עליו בחיים, זה ענין של "גלות מצרים", ואם הוא מרגיש את "גלות**

מצרים", הוא צריך לדעת באותו רגע שיש ג"כ "יציאת מצרים" – היציאה ממצרים!

א"כ מובן מאד מדוע מזכירין תמיד "זכר ליציאת מצרים" ולא "זכר למעשה בראשית", כי "זכר ליציאת מצרים" הוא אצלנו בחיי היום–יום, משא"כ "זכר למעשה בראשית" הוא דבר שקיבלנו אותו באמונה קדושה טהורה ממשה רבינו, שהוא פתח את התורה ב"בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ", ורבינו אומר (שיחות הר"ן, סימן ה): **"אשרנו שמשה רבנו ע"ה בחר לנו חלק טוב מאד ונתן לנו את התורה ופתח בה** (בראשית א א) **בראשית ברא אלקים את השמים וכו' בלי שום הקירות ומופתים שלהם, רק צוה עלינו להאמין בהשם יתברך באמונה לבד"**, אבל שונה היא "יציאת מצרים", שזה דבר שראינו בעינינו, ואבותינו סיפרו לנו, זה דבר רשום וכתוב [אפילו, להבדיל, בספרי העכו"ם, זה מובא], כולם ראו במו–עיניהם את הנסים והנפלאות שהקב"ה עשה עמנו ביציאת מצרים, ואח"כ בקריעת ים סוף, ואח"כ בקבלת התורה.

ופרשה זו שאנו קורין בה את יציאת מצרים, זה השיא והפסגה, זה 'חצי שובבי"ם', כי הוא השבוע השלישי מתוך שש, וזו הנקודה המרכזית – **יציאת מצרים!**

בפרשיות '**שמות**' '**וארא**' קראנו בעיקר את גלות מצרים, ועתה בפרשת '**בא**' אנו קורין את היציאה והחירות ממצרים, ובהמשך – את קריעת ים סוף וקבלת התורה.

רבינו הקדוש מגלה (ליקו"מ ח"א סי' סד) בפרשת השבוע גילוי נפלא, ומתחיל מתחילת הפרשה – במכת ארבה, ואח"כ חושך ומכת בכורות, שאלו הן שלושת המכות האחרונות.

דיברנו בשבועות הקודמים, שבתורה הקדושה המכות נחלקו לב' חלקים: בפרשת וארא היו שבע מכות ראשונות, ובפרשת השבוע שלוש מכות, ואמרנו שזה כנגד שבע מידות שיש באדם, שהם כלולים כולם יחדיו: **חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות,** וכל אחד כלול בשני.

ובכל מכה שהמצרים קיבלו – והקב"ה הכניע את כל הרע והטומאה של מצרים – עם ישראל קיבלו רפואה, וכדברי הנביא (ישעיהו יט, כב) "**וְנָגֹף וְרָפוֹא**" – '**נגוף למצרים ורפוא לישראל**', בכל מכה שקיבלו המצרים, נשמות ישראל קיבלו רפואה, ונתרפאו

במידותיהם, והתחילה התקוה מתנוצצת בקרבם, שהנה רואים "דברים זזים"... פרעה והמצרים מקבלים מכות אחת אחר השניה, וכל זאת "**בַּעֲבוּר הַרְאֹתְךָ אֶת כֹּחִי וּלְמַעַן סַפֵּר שְׁמִי בְּכָל הָאָרֶץ**" (שמות ט, טז), רואים שהקב"ה איתנו, ומכניע את שונאינו, וממילא זה גורם לאדם התעוררות "הבה ונעשה תשובה, בוא נשפר את המידות שלנו"...

כל מכה הכניסה בהם התעוררות לתשובה: 'חסד' – "בואו נהיה בעלי **חסד**, נעשה חסד עם הבריות, עם עצמנו, עם בֵּיתֵנוּ, נראה שהבית שלנו יהיה מקום של חסד, נרחם על המשפחה, על האשה ועל הילדים, שיהיה מקום של **חסד**!".

'**גבורה**' – צריכים לפעמים להשתמש עם מידת הגבורה, להתגבר נגד היצר הרע, להתגבר נגד שונאי ה', לזה צריכים ענין של גבורה.

'**תפארת**' – ענין של יופי, שאדם **מתפאר** על האלקות שיש בקרבו, הוא **מפאר** את הקב"ה עם התורה והמצוות.

'**נצח**' – ענין של ניצחון.

'**הוד**' – ענין של הודאה.

'**יסוד**' – קדושת הברית, שזה היסוד של עם ישראל, שמתגברים ונזהרים לקדש את עצמם, להיזהר מכל הטומאה של הרחוב ושל כל הקליפות שיש בחוץ, זה שמירה על מידת היסוד, ובוודאי זה דורש התגברות גדולה מאד, לא ליקח זאת בקלות, **צריכים להשקיע בזה – הן בעצמו, הן בילדיו, לחנך אותם, להזהיר אותם בזה.**

'**מלכות**' – קבלת מלכות שמים, אמונה! שזה, כמובן, היסוד של הכל.

וזה ענין שבעת המכות המוזכרות בפרשת וארא – **תיקון המידות**, ועתה אנו מגיעים אל המכות האחרונות – ארבה, חושך, ומכת בכורות, וזה כבר **תיקון המוחין**. אחר שיש את שבעת המידות – מ'חסד' ועד 'מלכות' – יש את המוחין: **כתר, חכמה, בינה**, ופעמים שזה מוזכר בלשון **חכמה, בינה, דעת**, זה אותו מובן, והעיקר הוא: **המוח**.

שזו התכלית של אדם; אדם זוכה לעבוד ולנסות לנקות את עצמו ממידות לא טובות, מנסה להיות בעל **חסד**, **להתגבר** על יצרו, **להתפאר** עם התורה והמצוות, **לנצח** את היצר הרע, **להודות** לה', קדושת הברית – **יסוד**, ומידת האמונה – **מלכות**, מה

הפועל היוצא מכל זה? שאדם יזכה למוח קדוש וטהור, דבוק בהקב"ה, זו התכלית!

יש בני אדם החושבים: אם העיקר הוא המוח – נעבוד על המוח... ובאמת מובא בספרים ענין של 'התבוננות', שאדם יתבונן ביופי הבריאה, בהשגחתו של הקב"ה על כל הבריאה, ולכן יש החושבים: אולי נעשה רק את זה – נעבוד על המוח...

אבל אנחנו מכירים היטב את עצמנו: **לעבוד על המוח, זה לא דבר קל...** המוח הוא לא דבר ממשי שאדם יכול לתפסו והנה הוא בידיו... המוח של אדם רץ בכל שניה לכל מיני כיוונים, ואיך תופסים אותו? איך אדם זוכה באמת לקשור אותו?

כי בוודאי זו התכלית, שמוחו של אדם יהא חבוק ודבוק בהקב"ה באופן תמידי, אבל איך זוכים לזה?

אי אפשר להתחיל עם המוח; אדם יגיד: אתחיל עם המוח, וממילא כל המידות שלי יהיו מתוקנות... אולי זה נראה כדבר טוב, אבל זה לא הולך ככה... אדם מוכרח מקודם להכין את עצמו, להתחיל מלמטה – להכנים בעצמו **אמונה** (מלכות), ויזהר בקדושת הברית (יסוד), יהיה חזק בהודאה להקב"ה (הוד), ויזכה לניצחון אמיתי (נצח), ולהתפאר עם כל התורה והמצוות שיש לנו (תפארת), להתגבר על היצר הרע (גבורה) ולעשות חסדים (חסד), ועי"ז לאט לאט יתחיל המוח שלו להיטהר.

משל לאדם החפץ להדליק נר, אזי מדליק הגפרור, אך מוכרח להבעיר עמו איזה נר עם שמן או שעוה וכדו' כדי שיתפום את האש, כי אילולי זה – כעבור כמה שניות ייכפה הגפרור... האור הזה שאתה רוצה שידלק, מוכרח להיתפס באיזה שמן וכדו'.

וזו ההכנה שצריכה להיות לאדם – להתחיל עם תיקון ז' המידות, שהבסים שלהן הוא אמונה, מהי אמונה? אנו יודעים מהלימודים הכי בסיסיים אצל רבינו: **אמונה זו תפילה**, אדם שעוסק הרבה בתפילה אל הקב"ה – בזה מראה שיש לו אמונה, שזהו (תהלים קטז, י) "**הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר**", וכן (שם פט, ב) "**אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי**", ככל שאדם עוסק יותר בתפילה – כן זוכה יותר לאמונה!

ועל זה בנוי הכל, ולכן מידת ה'**מלכות**' היא הכי תחתונה כפי סדר הספירות, להורות שעל זה עומד הכל, כי העיקר שיהיה לאדם אמונה, שיזכה

להתבררות מוחו באמונה, הוא אמנם עדיין לא מבין, אין לו מוחין של חכמה בינה ודעת, אבל הוא מאמין! הוא מאמין והוא מפעיל את הפה: "**רבש"ע, אני מאמין בך, ואני יודע! אמנם אני יודע זאת בינתיים מרחוק, אבל אני מאמין!**" לפעמים זה מרחוק, וכמו שאומר הפסוק "אֶשָּׂא דֵעִי לְמֵרָחוֹק" (איוב לו, ג), היינו שאדם עדיין לא קנה את הידיעה הזאת באמת במוחו היטב, אבל האמונה כבר מכניסה בו את הידיעה מרחוק – **אני יודע!** אמנם "אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי" (קהלת ז, כג), אבל אני מאמין, והאמונה היא נותנת לאדם את הכח להמשיך, ושיגיע סוף כל סוף לידי 'דעת', וכן 'חכמה' ו'בינה'.

ענין של **חכמה, בינה ודעת**, כפי המבואר בספרים:

'**חכמה**' – הוא "המושכל הראשון", בספרי חב"ד זה מכונה "ברק המבריק", דהיינו ההשכלה הראשונה שבאה לאדם.

משל לדוגמא: אדם רואה שולחן, אם יש לו קצת חכמה הוא יודע שהעומד לפניו זה שולחן; "איך עושים שולחן", "איך בנו את השולחן" לא כל אחד מבין, אבל הוא יודע שזה "שולחן", זה ה"מושכל הראשוני", וזה '**חכמה**'.

'**בינה**' – היינו להבין יותר מ'חכמה', להבין דבר מתוך דבר, וגבי המשל הנ"ל: "הנה זה שולחן, אבל מה טיבו של שולחן זה? וכי מוציאים אותו מתוך איזה הר או יער?... לא, זה מובנה מחלקים שונים שמחברים אותם יחדיו, ומזה נעשה השולחן"; זה נקרא 'בינה', להבין דבר מתוך דבר, שאדם מתחיל **להתבונן** במה שהוא רואה.

והמושג הסופי הוא '**דעת**' – בהמשך לדוגמא הנ"ל, שאדם מתבונן בשולחן ואומר "אולי גם אני יכול לעשות דבר כזה", היינו שקונה העניין בקניין שלם.

וחכמה, בינה ודעת, אלו הם **המוחין**.

מה שמוזכר בכמה מקומות '**כתר**', דהנה יש, כאמור, חכמה בינה ודעת [שזה בעצם חב"ד – ר"ת ח'כמה ב'ינה ודע'ת], אבל יש דבר שהוא למעלה מזה, שזה נקרא '**כתר**', והוא ענין של 'רצון', היינו שאדם כבר זכה לקדש ולטהר את שבעת המידות, והמוחין שלו – חכמה, בינה, דעת – כבר מתחילין לפעול ולהבין שהקב"ה באמת איתנו בכל עת ובכל רגע, זה מדליק בתוכו ענין של 'כתר' – שהוא למעלה מן הכל.

'כתר' הוא לא דבר שנכנם בתוך הראש, וכמו שמוצאים בכתר של מלך וכדו' – זה חבוש על גבי הראש מבחוץ, כי זה מגיע לאדם אחר שזכה לקדש את כל המידות שלו, והמוחין שלו כבר מתחילין להבין ולהסתכל על החכמה והשכל שיש בכל דבר (ליקו"מ ח"א סי' א), פתאום נדלק אצלו רצון.

שזה נקרא בספרי רבינו "**הארת הרצון**", וכמו שר' נתן מסביר זאת רבות: **זה דבר גדול יותר מן הכל – שאדם ישתוקק ויהיה לו רצון להקב"ה**, והלשון של רבינו [ור' נתן מסביר את זה] "שלא ידע אפילו מה הוא רוצה"... וכמו שמובא בחיי מוהר"ן: (חיי מוהר"ן, סימן תכה): **פעם אחת אמר רבנו זכרונו לברכה בזה הלשון: "דורך אמונה קען מען קומען צו אזוי א רצון, אז מען זאל ניט וויסן וואס מע וויל; מע זאל שרייען: גיוואלד! בינט מיך, וואלט איך ווער וכו' וכו'"** ["עַל יְדֵי אֱמוּנָה אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לְרָצוֹן כָּזֶה, שֶׁלֹּא יָדַע מַה שֶּׁרוֹצֶה, וְיִצְעַק: אֲהָהּ! קְשׁוֹר אוֹתִי, כִּי אֲנִי נִהְיָה וכו'"], כתוב "וכו'", ועל זה יש השמטה [איני יודע למה עשו את זה השמטה] שבה כתוב ההמשך: **"צו ריסען אוף שטיקער איך וויל נכלל וועריז אין דיר"** ["אֲנִי נִקְרָע לַחֲתִיכוֹת, אֲנִי רוֹצֶה לְהִכָּלֵל בְּךָ!"].

זה ענין ה'רצון' של אדם, שזה דבר שהוא למעלה מכל המידות ומכל המוחין, כי 'כתר' הוא מעל לראש, ולא נכנם בתוכו, וכנ"ל, וזהו הרצון וההשתוקקות של האדם; זה ענין של **'כתר'**, וזהו השיא והפסגה של כל המידות – שאדם יזכה להגיע לזה.

אבל להגיע לדבר כזה, צריכים להקדים ולהתחיל מלמטה, החל מ**'מלכות'** – אמונה, שזה קשור לתפילה, להתפלל תמיד בכל עת על כל ענין – דבר קטן, דבר גדול!

אדם צריך לחרוט בתוך נפשו שכל זיז שהוא צריך לעשות זה רק בכח הקב"ה, ובלי הקב"ה אי אפשר לו לעשות כלום! כל מה שעובר עליו בחיים – איזו בעיה, איזה מצב קשה, איזה דבר שעדיין מכוסה ממנו פתרונו, ואינו יודע לשית עצה בנפשו, מחי העצה? 'עצתו אמונה' – העצה לכל דבר זה אמונה!

ובמה מתבטאת האמונה? **בתפילה!** כי אדם יכול להגיד "בסדר, יש לי אמונה"... ובאמת, נשמות ישראל קדושים, יש בקרבם נקודת האמונה, כי כל יהודי, אפילו הוא הכי רחוק,

כששואלים אותו על אמונה, מיד יגיד: "בוודאי, אני מאמין באלקים"... וכן הוא ממש, כי לכל יהודי יש נקודה של אמונה, ויהודי לא יכול לחיות בלי נקודה של אמונה, וכמו שאומר רבנו ז"ל (ליקו"מ ח"א סי' עד"ר), שאפילו הרשעים הכי גדולים לא יכולים לחיות בלי נקודת האמונה, ויש מהם שיגעים כל ימיהם לעקור עצמם משרשם רח"ל, אבל כשהם מגיעין ובאין למה שהתאוו, דהיינו לכפירה גמורה, חם ושלום, בלי שום ספק אל האמת, אזי תכף ומיד מתים מן העולם, ומסיים רבנו שם: **"ואז רואין האמת"**; נמצא אפוא, שלאדם תמיד יש אמונה, אבל צריך להוציא את זה בפה ע"י תפילה!

רבנו ז"ל בתורה "תקעו אמונה" [ליקו"מ ח"ב סי' ה – נאמרה בר"ה תק"ע, שנה קודם הסתלקות רבנו ז"ל], שבאמונה יש אלפים ורבבות השגות ומדרגות, דהיינו, אמונה יש פשוטה יש לכל אחד ואחד, וכנ"ל, אבל עיקר העבודה הוא לזכך ולברר את האמונה, **וזה נעשה ע"י שעובר על האדם בחיים דבר לא כ"כ נעים ולא כ"כ מתוק, והוא לא מאבד עשתונות, הוא יודע: "זה מהקב"ה! ואני יודע שאפשר להמתיק את זה ע"י תפילה, ולכן אני מתפלל, אני לא מתייאש בשום פנים ואופן, אני שהקב"ה פה איתי בתוך הבעיה שלי, ואני ממשיך להתפלל!"**.

וזה מביא את האדם שיזכה סוף כל סוף שהמוח שלו יהיה דבוק בהקב"ה.

כי ישנם השואלים: "הרי העיקר הוא המוח, אז למה אני לא יכול להתפלל במחשבה? אתפלל במחשבה, הרי העיקר הוא המוח"... אבל אסור לנו להטעות את עצמנו, המוח שלנו צריך הרבה שיפור, שיפוץ וזיכוך, איך מזככים? יש מברשת שעמה יכולין לנקות ולצחצח את המוח?... אין מברשת גשמית לעשות את זה, אבל **זו התפילה! זו האמונה! ככל שאדם מרבה לדבר אל הקב"ה, והוא מבקש על כל דבר, אפילו שנראה לו מאד דחוק ולחוץ, ויש לו כל מיני בלבולים, אבל הוא יודע שאין עצה אחרת! "בלתך אין להושיע"! אין שום עצה בעולם, אלא רק להביא את הבעיה להקב"ה, כביכול!**

יש פתגם עממי: "אל תגיד להקב"ה כמה גדולות הבעיות שלך, תגיד לבעיות שלך כמה גדול הקב"ה!"... אמנם נראה שכל הבעיות שיש לך אינן פשוטות, ולעת עתה אינך מבין איך לצאת מהן, איזה פתרון ישנו, אבל אתה תופס את הכלל הזה: **אמנם**

גדולות מאד הבעיות שלי, אבל הקב"ה יותר גדול... ואם אני באמת אקשר את עצמי אל הקב"ה, ולא אעזוב את התפילה, התחנונים והבקשה שהקב"ה ירחם עלי, סוף כל סוף יתגלה הפתרון, ואזכה לראות ישועה גדולה!

נמצא א"כ, שאין שלימות לומר "העיקר הוא המוח, וזהו"... כי היכן המוח שלך?... ישנה 'מכונת כביסה' שבה יכולין להכנים את המוח ולצחצחו? **כן! זו התפילה!** שאדם מתחיל עם חמשת מוצאות הפה – החיך, הגרון, הלשון, השיניים והשפתיים – שזה המביא את האדם לקדושת המוח, שהמוח שלו יהיה דבוק בהקב"ה, וכדברי רבינו (ליקו"מ ח"א סי' ט) על הפסוק (בראשית ו, טז) "**וְאֶל אַמָּה תְּכַלֶּנָּה מִלְמַעְלָה**", ש"**אַמָּה**" זה ענין התפילה, היינו שאדם עוסק כ"כ בתפילה עד שזוכה שמתקיים "**תְּכַלֶּנָּה מִלְמַעְלָה**" – משתוקק עד כלות הנפש, ע"ש.

כי אדם באמת מתפלל כך, והוא מחנך את עצמו בעניין של תפילה, הוא יגיע לעניין ה'**כתר**' הנ"ל, שפתאום ידלק בליבו כאלו רצונות שהוא לא ידע אפילו מה הוא רוצה... [זה לא שאדם משתגע ח"ו, אלא מרוב התלהבות ומרוב השתוקקות להקב"ה, שאי אפשר לו להסביר מה זה, הוא מבקש "רבש"ע, תקשור אותי, אני עף! אני נקרע!"...].

ובפרשתנו עם ישראל יוצאים ממצרים, אחר שהמצרים מקבלים את שלושת המכות האחרונות שבפרשה – ארבה, חושך, מכת בכורות, והמכה שהביאה אל היציאה ממצרים היתה מכת בכורות, וכדברי הקב"ה למשה רבינו לפני מכת בכורות (שמות יא, א) "**עוֹד**[1] **נֶגַע אֶחָד אָבִיא עַל פַּרְעֹה וְעַל מִצְרַיִם אַחֲרֵי כֵן יְשַׁלַּח אֶתְכֶם מִזֶּה כְּשַׁלְּחוֹ כָּלָה גָּרֵשׁ יְגָרֵשׁ אֶתְכֶם מִזֶּה**" – אחר שהחזיק פרעה בנשמות ישראל כ"כ הרבה שנים בעינויים קשים ומרים, עכשיו תהיה המכה האחרונה, שלאחריה יגרשם לגמרי.

והמכה האחרונה זה ענין ה'**כתר**' [וכן ה'דעת'], שלזה זוכין עם ישראל בליל פסח כשזוכין לשבת אצל ה'סדר', ומקבלים אורות גדולים מאד.

בליל הסדר, עם ישראל בדוגמת מלכים, ואולי ג"כ 'מלאכים'... הרי בליל הסדר יושבים עם קיטל – כמו ביו"כ, וידוע שהטעם ללבישת קיבל ביו"כ, כי נשמות ישראל בדוגמת מלאכים –

1 הקורא בתורה יודע, שעל המילה "**עוד**" ישנו טעם המדגיש את המילה ומשמעותה.

ולכן ישנם את כל חמשת העינויים, שעל ידם זוכים להיות כמו מלאכים, ולכן גם בליל פסח לובשין קיטל, אמנם לפי פשטות משום שזה בגד לבן, רומז על מלכות, אבל זה ענין של 'מלאכים' ג"כ ['מלך' עם האל"ף – 'מלאך'], ובליל פסח אדם זוכה להתרומם, שזה ענין של "**לֵיל שִׁמֻּרִים**", שהוא "**לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדֹרֹתָם**" – כל נשמה מישראל מתרוממת, והוא מגיע לכזה רצון וכזאת שמחה שאין בכל השנה!

ועל כן, בפרשה זו – פרשת בא, שמתחילות שלושת המכות הראשונות, שהם המוחין, כאן הוא הזמן שאנחנו כבר צריכים לעשות חשבון הנפש "**איפה המוח שלנו**", ולקחת את כל העצות בשבילנו!

היו את שבעת המכות בפרשת וארא, שזה ענין של תיקון המידות, ועתה אדם עושה חשבון הנפש: "**איפה אני? איפה המוח שלי?**"...

אדם יגיד: בסדר, אני עובד על עצמי, אני מנסה לתקן את '**חסד**', '**גבורה**', וכל המידות, ובפרט '**יסוד**' – אני מנסה להתגבר על יצרי, ולזכות לאמונה – שזה '**מלכות**', ולכל המידות הקדושות, אבל איך? איפה המוח שלי? הרי אני מרגיש שאני מאד מאד רחוק...

זה ניסיון גדול לכל אדם, שלפעמים הוא מרגיש חיסרון, אך אינו יודע כלל שהחיסרון הזה שהוא מרגיש – זו מעלה!

יש ברכה שאנו מברכים פעמים רבות בכל יום, והיא ברכת "**בורא נפשות רבות**" [אמנם לא מברכין אותה כשאוכלים לחם, דאז מברכין ברכת המזון, אלא כגון כששותה כום מים, או אוכל איזה דבר מאכל שאינו משבעת המינים, זו מצות ברכות הנהנין].

אם מתבוננים בברכה הזאת, רואים איזה גילוי אלקות יש בתוך הברכה הזאת: הנה אכלת או שתית משהו, מה אתה מברך להקב"ה? "**ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם בורא נפשות רבות וחסרונן**" – בפשטות ביאור מילים אלו, שמברכים להקב"ה על שברא נפשות רבות "**וחסרונן**", דהיינו **כדי למלאות חסרונן**, שאדם היה רעב או צמא, והנה אכל ושתה, הוא מודה להקב"ה שברא "**נפשות רבות**" וגם את "**חסרונן**" – מה שחסר להם; זהו ביאורו בפשטות עפ"י ביאור המפרשים בברכה זו.

אבל ישנו ביאור הרבה יותר עמוק וחזק במילים אלו, שאנחנו מברכים להקב"ה: **רבש"ע, אתה "בורא נפשות רבות"** – אתה בורא נפשות גדולות, קדושות וטהורות, 'רבות' בכמות ובאיכות!

נפש האדם מגיעה ממקום גבוה מאד; המילה '**נפש**' הוא מספר ארבע–מאות ושלושים, עולה בגימטריא '**רצון**' (346) ו'**פ"ד**' (84), מהו **פ"ד**? הוא מספר שמוכר לנו רבות – ענין של **פדיון**, וכן **פ"ד** תעניתים, אבל דבר חשוב המוזכר בעניין **פ"ד**, שזה ארבע פעמים השם הקדוש **שם אהי"ה**, שהוא שם התשובה (ליקו"מ ח"א סי' ו), ושם זה התגלה ביציאת מצרים, שהקב"ה אמר למשה רבינו שיגיד לעם ישראל שישאלו מהו שמו של הקב"ה: "**אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה**" (שמות ג, יד), וזה ענין של התחדשות – "**אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה**" – עוד הפעם ועוד הפעם, ופירושו: '**אנא זמין למהווי**' – אני רוצה עכשיו להתחיל מחדש! מה היה איתי עד עכשיו – אני לא יודע, מעכשיו אני מתחיל מחדש! ואת זה אדם צריך תמיד, ולכן כפילות לשון ישנה – "**אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה**", התחלתי וזכיתי למשהו? עכשיו עוד הפעם אני חוזר להתחלה!

והנה, ארבע פעמים **אהי"ה**, זה מכוון כנגד **ד' עולמות** המוזכרים תמיד בכל מקום, ומוכר לנו מספרים הקדושים, ורבינו מזכיר זאת רבות, שיש ד' עולמות – **עולם העשיה**: העולם הזה, **עולם היצירה** – המלאכים, **עולם הבריאה** כיסא הכבוד, **עולם האצילות** – זה אור אין–סוף.

ואדם צריך תמיד את ההשתוקקות: **אהי"ה**! שזה ענין ה'רצון' האמור לעיל, שאדם צריך תמיד לכסוף ולהשתוקק להגיע למצב שהמוח שלו תמיד ירדוף אחר הקב"ה.

וזה ענין של "**נפש**", שעולה כמנין '**רצון**' עם **ד' פעמים אהי"ה**, שיהיה לאדם **רצון** לזכות לזה – "זה מה שאני רוצה! זה כל המהות שליז".

וזהו הכתוב בבריאת אדם הראשון (בראשית ב, ז): "**וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה**" – '**לְנֶפֶשׁ חַיָּה**' היינו שהוא קיבל את ענין ה'רצון' הזה, להשתוקק להגיע לכל המדרגות שיש בעולם.

א"כ, יש לנו הבנה במה שמברכים: "**נפשות רבות**", היינו '**נפשות גדולות**', שזה '**רצונות גדולים**'.

ואם ישאל השואל: מה מגיע '**נפש**' ל'**רצון**'? מה הקשר בין שני עניינים

אלו? אבל זה רש"י מפורש בפרשת חיי שרה, כשאברהם אבינו מדבר לבני חת כשהוא רוצה לקנות את מערת המכפלה מעפרון החיתי, אומר הפסוק (בראשית כג, ח): "**וַיְדַבֵּר אִתָּם לֵאמֹר אִם יֵשׁ אֶת נַפְשְׁכֶם לִקְבֹּר אֶת מֵתִי מִלְּפָנַי שִׁמְעוּנִי וּפִגְעוּ לִי בְּעֶפְרוֹן בֶּן צֹחַר**", מה פירוש "**אִם יֵשׁ אֶת נַפְשְׁכֶם**"? אומר רש"י מילה אחת: **נַפְשְׁכֶם – רצונכם**; הרי מפורש בדברי רש"י ש'**נפש**' זה '**רצון**'.

וכשאנחנו מברכים כמה וכמה פעמים ביום "**בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת**", אנחנו מברכים: **רבש"ע, בראת "נְפָשׁוֹת רַבּוֹת" – רצונות רבות וגדולות בכמות ובאיכות**, ויחד עם זאת תיכף אומרים: "**וְחֶסְרוֹנָן**" – מה שאדם לפעמים מרגיש חיסרון ב'רצון' שלו, בחיים שלו, באיזשהו ענין ומצב, הכל רק כדי להרים אותו להדליק את הרצון שלו יותר ויותר!

חכמינו הקדושים אומרים במדרש (פרשת בראשית): אם הקב"ה חפץ במצות מילה, למה לא בורא את האדם שיוולד מהול? אם זו הקדושה של האדם, וזו הצורה של האדם, והערלה היא כ"כ מאוסה [כמו שלמדנו במסכת נדרים[2] שהגויים נקראים 'ערלים', להורות כמה מאוסה היא הערלה], למה הקב"ה לא ברא לכל הפחות את עם ישראל שיוולדו מהולים?

אומר המדרש: הקב"ה רוצה שאדם יעסוק בתיקונו! הוא יוולד עם חיסרון, יהיה חסר לו משהו חשוב מאד, והוא יתקן את זה...

והמדרש מביא משל מ'תורמוסין', שזה סוג של ירק הצריך בישול ארוך מאד, מחמת שהוא מר והוא קשה מאד, אבל אם מבשלים אותו היטב, סוף כל סוף יוצא משהו מאד טעים... אותו דבר – אומר המדרש – מדוע לא נולד אדם מהול? כי הקב"ה ברא את האדם עם חיסרון – בעיה כלשהי או איזה כישלון שיש לו בחיים, ואדם תמה "מה אני צריך את זה? למה זה? מי צריך את זה?"... כמו ילד שהיה טוען מדוע עליו לעבור עתה מצות מילה [עד שיש כאלו טיפשים שיש להם ניסיון בזה, הנה נולד לו בן, ויש לו כל מיני מחשבות "וכי אתאכזר על התינוק? אתן לו לגדול, ואשאל אותו האם הוא רוצה"... ה' ישמור, יש כאלו עם שכל עקום...], אבל כך ברא את הקב"ה את האדם, והוא מיד מגלה לו "נולדת עם חיסרון, ואתה עכשיו צריך לתקן את זה"...

2. במסגרת "דף היומי".

וזה לימוד לכל משך החיים, ולכן העניין אמור דיקא במצות מילה, שזה ענין של קדושת הברית, שעובר על האדם בחיים ניסיונות, והוא מרגיש הרבה פעמים את ענין החיסרון האמור, ואז מגיע המבחן, האם יגיד "זה חיסרון, אני לא מתגבר על יצרי", או שהוא יבין שאת החיסרון הזה הקב"ה ברא כדי שיתקן את זה.

לא מאשימים אותך על שיש לך חיסרון, כי הלא נבראת עם החיסרון הזה, נבראת עם יצר הרע, הקב"ה אומר: "אני בראתי את היצר הרע", וכמו שכתוב (בראשית ח, כא) "**כִּי יֵצֶר לֵב הָאָדָם רַע מִנְּעָרָיו**" – '**משנתער לצאת ממעי אמו**' (בראשית רבה, לד), אבל אני נותן לך עצה איך לתקן – אם זה מצות מילה ביום השמיני, אם זה ענין של "**וּמַלְתֶּם אֵת עָרְלַת לְבַבְכֶם וְעָרְפְּכֶם לֹא תַקְשׁוּ עוֹד**" (דברים י, טז), שזה בכל משך חיי האדם, אדם צריך לעסוק במילת ערלת הלב שלו, בחינת (דברים ל, ו) "**וּמָל ה' אֱלֹקֶיךָ אֶת לְבָבְךָ וְאֶת לְבַב זַרְעֶךָ**", וזה דבר תמידי שצריכים תמיד להתחזק בו, **לא להתרחק מחמת החיסרון!**

וזו ההבנה הפנימית בתוך הברכה הזאת, שמברכין אותה אחר שאדם אכל ושתה כי היה רעב וצמא, שגם בזה אדם יכול לטעון "למה הקב"ה ברא אותי שאני צריך להיות רעב וצמא ועליי לחפש משהו לאכול? היה יותר טוב שלא הייתי צריך לאכול... לא חסר כלום... לא צריך לבלות זמן על זה, ואין את כל ענייני הלכות כשרות וכו', לא צריך לאכול, וזהו"... **לא! הקב"ה ברא את האדם ככה!**

ואפילו אדם הראשון – זה פלאי פלאים – שהיה יציר כפיו של הקב"ה, וכפי המובא הוא כן נולד מתוקן בהכל וכו', א"כ למה הוא היה צריך לאכול? הרי כתוב בפירוש (בראשית ב, טז) "מִכֹּל עֵץ הַגָּן אָכֹל תֹּאכֵל" – היה לו ציווי לאכול, סימן שהוא היה צריך לאכול, למה? למה הוא לא נברא בלי הצורך לאכול? **כי אדם צריך לדעת שיש לו חיסרון – כן, אני רעב ואני צמא, ואני צריך למלאות את הרעבון והצימאון שלי, איך? עם דבר כשר, עם ברכה, ולתת תודה לקב"ה על החיסרון – "וְחֶסְרוֹנָן", למה? כי אני מכיר ע"י החיסרון שאני צריך להשלים את עצמי!**

זה עומק פנימיות ברכה זו: "**בורא נפשות רבות**" – נפשות גדולות וקדושות, "**וחסרונן**" – אנחנו מודים להקב"ה על החיסרון! וזה יותר מפירוש הפשט "חיסרון" היינו האוכל והשתיה

שעתה אכלתי ושתיתי – שהיו חסרים לי, ועתה אני נותן תודה על זה, זה בוודאי, אבל אני נותן תודה על **המקור** של הדברים, הקב"ה ברא "**נפשות רבות**" עם "**חסרונן**", והכל כדי שאני אכיר שאני צריך להשלים את עצמי!

שזו העבודה בכל החיים, שאדם יודע שעדיין יש הרבה מה לתקן... ואפילו נגיד שאדם זכה כבר למדרגה מכובדת וכו', אבל זה אחד מהלימודים הנפלאים של רבינו: **אין דבר כזה!** "**אִם אֶסַּק שָׁמַיִם**" אזי "**שָׁם אָתָּה**" – הגעת למדרגה גדולה? עכשיו תמחק את הכל ותתחיל מאל"ף...

רבינו בעצמו, כשכבר הגיע לסוף ימיו [רבינו היה בזה העולם שלושים ושמונה שנים וחצי], לאיזו שלימות ולאילו דרגות הוא זכה – שאין לנו שום מושג, והנה חודשיים לפני הסתלקותו הוא בוכה: **רבש"ע, איך זוכים להיות יהודי...** שיש כזה דבר שאדם באמת יכול להגיע לדרגה "אני לא יודע כלום!"...

וזה לא 'תרגיל' או 'הצגה', צדיק שמתחיל להרגיש מה זו אלקות, נדלק אצלו הרצון הזה, שרבינו קורא לזה "**הארת הרצון**", שהוא ממש משתוקק עד שהוא מרגיש שיוצא מהכלים, הרי זה דבר מציאותי, זאת אומרת "אני לא השגתי עדיין כלום! לא התחלתי!"... וזה נותן לאדם את הכח להמשיך הלאה...

ועל כן, כשאנחנו מדברים עכשיו בפרשת השבוע משלושת המכות האחרונות, בזה התחיל תיקון המוחין, שזה סוף כל סוף יגמר במכת בכורות, שאז קיבלו הקליפות את המכה האחרונה, שבזה נשברו ונכנעו לגמרי, "וזה לעומת זה" עם ישראל קיבלו מוחין כאלו שאף פעם לא היה...

שעל זה אנחנו חוגגים באמת את חג הפסח, וכמבואר בספרים הקדושים מהאר"י הקדוש, שבליל פסח מאיר כזה אור שהוא לא לפי המוחין שלנו, אלא הכל נכנם מלמעלה, ופתאום נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא וגאלם מיד, שזהו "**וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ**" – לא יכולים להישאר עוד רגע! השל"ה הקדוש מביא, שלא יכלו להישאר במצרים אפילו עוד רגע אחד! הם הגיעו למצב כזה של שערי טומאה, שאם היו נשארים עוד רגע – לא היו יוצאים משם... ופתאום נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה והרים אותם להמדרגה הכי גדולה, ויצאו ממצרים "כָּל צִבְאוֹת ה'" (שמות

יב, מא), וקיבלו את הדבר הזה לדורות עולם – **לֵיל שִׁמֻּרִים**.

אבל בעצם, זה דבר שחוזר אצל כל אדם בכל יום, ובוודאי בכל שנה בחג הפסח, וגם בימים אלו שאנחנו קורין את הפרשיות הללו, וכמו שהזכרנו כמה פעמים מהבעל התניא, שקיבל מרבו המגיד [וזה מהבעש"ט הקדוש – כך מוהרא"ש היה תמיד אומר], שצריכים 'לחיות **עם הזמן**', ועכשיו הוא הזמן של יציאת מצרים וליל פסח, אז יש לנו עכשיו מעין חג הפסח, אמנם מעט יותר מחודשיים יותר מוקדם, אבל כבר מטעימים אותנו טעם של פסח, שאדם ידע שככה הוא!

אם יש לאדם 'רצון', והוא יודע היטב "אני תלוי לגמרי בידיו של הקב"ה, ונדמה לי שיש לי החיסרון הכי גדול, אני רחוק בתכלית הריחוק, אבל אני מאמין שהקב"ה יכול, ויופיע עלי ברגע אחד, וירים אותי!" שעל שם זה מזכירים בכל יום, בוקר וערב: "**אֲנִי ה' אֱלֹקֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם**", בזה זוכה לצאת ממצרים...

וזה מאיר במיוחד באמירת פרשיות התפילין, שזה מובא בשו"ע ובפוסקים שיש ענין להגיד את הפרשיות הללו – "קדש", "והיה כי יביאך", ומודפס בכל הסידורים, וזה נמצא בסוף פרשת השבוע, הם הפרשיות הראשונות של התפילין [פרשת ק"ש זה בפרשת ואתחנן, וזה כבר בספר דברים, אבל "קדש" "והיה כי יביאך" זה בפרשת השבוע], ושם כתוב את כל מצות זכירת יציאת מצרים, ושמצוות התפילין מזכירה אותנו על יציאת מצרים – "וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר **בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה ה' לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם**", פסוקים שאנחנו אומרים בליל פסח בהגדה – "**בעבור זה, בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך**", אבל אומרים את זה בכל יום, אחר שלובשים את התפילין אומרים את הפרשה הזאת.

וזאת כדי להזכיר לאדם: "**בַּעֲבוּר זֶה**" – בעבור מצוות אלו, איזה? "**וְהָיָה לְךָ לְאוֹת עַל יָדֶךָ וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ וגו' כִּי בְיָד חֲזָקָה הוֹצִאֲךָ ה' מִמִּצְרָיִם**" – זה פרשת "קדש", וכן אח"כ: "**וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָה וּלְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ כִּי בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרָיִם**", ו"חוזק יד" איתא בספרים הקדושים, שזה ענין האמור, שהיינו מאד מאד חלושים, ועדיין לא זכינו להרגיש ולתקן את כל המידות, אמנם התחלנו בזה, בעת שהמצרים קיבלו את המכות, ואנחנו התחלנו להתחזק מאד, אבל לקנות את

זה בקנין גמור – את זה הוצרכנו אח"כ במ"ט ימי הספירה לקדש את עצמנו ולהכין את עצמנו לקראת קבלת התורה, אבל "**בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרַיִם**" – הקב"ה הוציא אותנו "**בְּחֹזֶק יָד**".

ולפי לימודי רבינו ש'יד' מרמז על תפילה, וכמו שכתוב (שמות יז, יב) "**וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה עַד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ**", ואומר התרגום שם: "**פרישן בצלו**", זהו הביאור בזה: "**בְּחֹזֶק יָד**" – שאדם **חזק** מאד **בתפילה**.

ומדוע תפילה נקראת 'יד'? יובן מאד עפ"י האמור לעיל, שאדם היה רוצה מאד לדבק את המוח שלו בהקב"ה, מי לא היה רוצה את זה... "מדוע כל הזמן אני צריך להתבלבל וללחום ויש כל הזמן התנגשות במוחי? הלוואי הייתי יכול לתפום את המוח ולהכנים אותו בתוך הקדושה"...

והנה, 'יד' זה ענין של אחיזה בדבר מסוים, למשל: 'יד' של סיר, על ידו יכולין להגביה הסיר, כי הרי כשהסיר ע"ג הכירה – לא יכולין לאחוז בו, אלא רק ע"י ה'יד', וכן מוצאים במסכת עוקצין, שיש ידות של פירות וירקות [ובזה השאלה אם יש טומאה הנוגעת ב'יד', האם זה עובר לפרי או לא; 'יד' זה דרך שיכולים לגשת לעיקר הדבר, זה רק תוספת ולא חלק ממש מהכלי, ולכן יש הלכות בטומאה וטהרה אם הטואה נגעה ב'יד' האם גם הכלי נטמא, יש בזה כל מיני הלכות, אבל זה תוספת, היינו שע"י ה'יד' יש תפיסה בכלי הזה].

וזו התפילה, ולכן תפילה נקראת 'יד', כי התפילה זה ה'יד' של המוח, היינו שיש לי יכולת לתפום את המוח ולהכניסו במקום שאני רוצה – שהקב"ה רוצה! בשביל לזכות שהמוח יהיה דבוק בהקב"ה צריכים 'יד', מהי ה'יד'? "**וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה**" – "**פרישן בצלו**", כי פעם היתה התפילה בפריסת ידיים, וזו היתה התפילה של האבות הקדושים [ככתוב: "**וַיִּפְרֹשׂ כַּפָּיו**"], וחכמינו הקדושים אמרו, שמחמת שזה היה מנהג הגויים לא כ"כ היה נפוץ להתפלל כך, אבל כן היה בעבר.

רבינו אומר בספר המידות (אות נפילה, סעיף יב): **כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל בְּמִנְיָן, שֶׁיֵּשׁ שָׁם רְשָׁעִים, לְפָעָמִים הֵם מַשְׁלִיכִין אוֹתוֹ לְמַטָּה וְהַפְּגֻלָּה לָזֶה – שֶׁיַּגְבִּיהַּ יָדָיו לְמַעְלָה בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה**; וזה בעצם המצוה של ברכת כהנים, שהם כן נושאים כפיים ומברכים את עם ישראל בנשיאת כפיים, שזה ענין

של "**וְאֶשְׁאָ כַפַּי אֶל מִצְוֹתֶיךָ**" (תהלים קיט, מח), "**שְׂאוּ יְדֵכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת ה'**" (שם קלד, ב), היינו שאדם מרים ומגביה את ידיו, ורבינו מסביר (ליקו"מ ח"א סי' צא) גבי נטילת ידיים, שכשאדם אומר "שְׂאוּ יְדֵכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת ה'", יש מצוה להרים את הידיים, ואומר רבינו, שאם אדם אז מכנים בעצמו אמונה – אני מרים עכשיו את הידיים כי זכיתי לקים מצות נטילת ידיים, ואני מכוון עכשיו לקבל על עצמי קדושה עליונה, כך מסביר רבינו, אז בזה האמונה גם נכנסת בידיים שלו, **כי שלימותה אמונה שאדם ירגיש אמונה מקדקד ראשו עד כפות רגליו, שבכל גופו, בכל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו ירגיש את האמונה.**

איך זוכים לזה? ע"י שגופו של אדם משמש את המצוות, מניח תפילין על היד ועל הראש, רץ לביהכנ"ס, הולך בשביל מצוות, נותן צדקה בידיים, וכן שאר המצוות בכל האיברים שיש, בזה הוא מכנים אמונה בתוך כל הגוף שלו, ואז נכנסת האמונה, ומתקיים "**וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ**" אומר רבינו "**עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ**" – עד שהוא זוכה לזריחת המוחין, וכנ"ל שאמונה זו המדרגה הכי נמוכה בכל הספירות, כי זה ה'מלכות', אבל זה מגיע "**עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ**", בגלל שהגוף שלך משמש לנשמה, ובעיקר ע"י תפילה, שזהו התרגום על "ויהי ידיו אמונה" – 'פרישן בצלו', שאדם מתפלל בפריסת כפיים ומבקש, וכמו שמזכיר רבינו עוד בספר המידת (תפילה, סעיף מו) **בְּשָׁעַת תְּפִלָּה יִפְרֹשׂ כַּפָּיו, כְּאִלּוּ מְקַבֵּל אֵיזֶה דָּבָר** [זה מנהג של אחב"י הספרדים בברכהמ"ז שפורסים הידיים ב"פותח את ידיך" כמקבל דבר; לא מדברים על פריסת כפיים למעלה, שזה היה מנהג של האבות הק' ואח"כ המנהג לא היה כ"כ נפוץ, אלא מדובר שאדם פורם כפיים מלפניו, היינו כמקבל], ואם לא בגשמיות – אז ברוחניות, שהוא מבקש "**רבש"ע, תזכה אותי לאמונה קדושה וטהורה!**" ועי"ז אדם זוכה שסוף כל סוף המוחין שלו מטהרין ומזדככים, והמוח שלו מתחיל **כן** לחשוב מהקב"ה.

והתחלנו דברינו בתורה של רבינו – ליקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ס"ד, שבה רבינו מלביש את הדברים הנפלאים האלו בקשר לפרשת השבוע, ונזכיר זאת בדרך קיצור: כשמזכירים את המכות בפרשת השבוע, מתחילים עם מכת ארבה, ומתחיל עם הפסוק "**בֹּא אֶל פַּרְעֹה**" – שהקב"ה אומר

למשה רבינו: **בוא איתי אל פרעה!** ועל זה איתא במדרש, שבתחילה התיירא משה רבינו "אני אכנס לפרעה – מקום טומאה, מקום מזוהם ביותר, למה אני צריך את זה?" והקב"ה אומר "**בֹּא'** – בוא עימי!" וזה ענין שאדם מתחיל להבין שבמקום שהוא נמצא, אפילו שזה נראה מקום לא כ"כ קדוש, אבל הוא יודע שזה הרצון של הקב"ה, שאני צריך ללכת לשם, להכניע את הקליפה! פרעה זה הראש של הסטרא אחרא, והקב"ה אומר למשה רבינו: אל תפחד! "**בֹּא אֶל פַּרְעֹה**"!

ורבינו מלביש את זה בדבר עמוק מאד, שזה מהלימודים העמוקים שבספרי רבינו, ונקרא בקיצור: "**חלל הפנוי**", כלומר שיש מקום שבו נראה כאילו אין שם אלקות – **וגם שם יש אלקות!** יש כזאת בריאה שהקב"ה ברא שיהיה נראה כאילו אין אלקות בה, אבל גם שם יש אלקות!

וזה בדיוק כל העניין האמור, שאדם רואה בעצמו שיש לו חסרונות – "אני כ"כ רחוק"... ומאשים את עצמו "למה אני ככה" וכו', **אבל בתוך החיסרון הזה יש את רצון הקב"ה!**

וכל החכמה היא: **תרים את המוח שלך, ותבין שהחלל פנוי הזה הוא בתוך המוח**; דבר זה שרבינו מדבר ממנו, הוא דבר שכתוב מהאר"י הקדוש, ואנו נסביר זאת בקיצור לענין הבנתינו: כשהקב"ה בורא את הבריאה, וכל הבריאה עומדת קיימת, ורוצים שיהיה לבן אדם איזה ניסיון, אבל איך? הבריאה כבר מלאה כולה עם אלקות, א"כ איך נעמיד לפניו ניסיון?

ובכלל יש לשאול זאת גם בעצם הבריאה, הלא היא בריאה גשמית, א"כ איך יש מקום לבריאה גשמית כלשהי? אם הכל אלקות, וכל המוח של אדם וכל היקום אלו דברים עליונים, אז איך יש מקום אפילו לגשמיות?

זה דבר שהוא, כמובן, עדין מאד, אבל נמשיל זאת לכום מלאה עד שפתה – הרי לא יכולים להכנים יותר, זה ישפך לחוץ, אז מה כן יכולים? והנמשל: אם כל הבריאה כולה זה חתיכה אחת של אלקות, אז איפה יש מקום לאיזה בריאה?

תשובה לכל זה: על זה יש את ה"חלל הפנוי", שהקב"ה ברא בתוך האלקות הזה – האין סוף הזה – מקום שנראה כאילו פנוי מאלקות, ואדם עומד באיזה ניסיון, אבל פה הלימוד של התחזקות...

ובזה יש מחלוקת בין המקובלים לבין אלו שלא הלכו כ"כ על דרך הבעש"ט, אם זה פשוטו כמשמעו שהקב"ה ברא מקום שאין בו אלקות, זה נמצא באיזה חלל, ואם אדם נקלע לשם – הוא צריך לתת לעצמו עצה... אך לא כן לימדנו רבינו הקדוש, אלא – וזה היה הלימוד של הבעש"ט ושל הצדיקים – ש"החלל הפנוי" הזה הוא רק למראה עיניך, במוח שלך, זאת אומרת שבוודאי הכל אלקות גמור, רק במוח שלך הקב"ה ברא כזה דבר שיהיה נדמה לך כאילו שם אין אלקות, והעבודה שלך היא לגלות את ההסתרה הזאת ולדעת היטב שגם שם נמצא הקב"ה!

שזה הסוד של "**בֹּא אֶל פַּרְעֹה**" – 'בוא איתי לתוך פרעה', אומר רבינו שזה החלל הפנוי, מקום פרוץ שנראה כאילו אין שם אלקות, והקב"ה אומר למשה בוא איתי לשם! ואני אגלה לך איך זוכים גם שם למצוא אלקות.

וזה הסוף של בתורה, שרבינו מגלה שזה '**אַרְבֶּה**' ר"ת "אָכֵן רִוַּח הִוא בְּאֱנוֹשׁ" (איוב לב, ח), שזה ענין של התפילה, שאדם יש לו 'רוח', יש לו דרך איך לגלות את האלקות שיש בתוך החלל הפנוי, שזהו כל האמור לעיל, שהנה נראה לאדם שיש לו חיסרון – "אני רחוק מאד" וכו' – **אבל עליו לדעת שגם בזה יש כוונה עליונה!**

והדרך היחידה שיכולים להתחזק, היא: "אָכֵן רִוַּח הִוא בְּאֱנוֹשׁ" – מכת '**אַרְבֶּה**', לקחת את ענין של ה'רוח', שזה ענין של רוח החיים, רוח התפילה בשמחה, אפילו אם עובר עליך "חלל הפנוי", שזה סוד '**אַרְבֶּה**', וכמו שמזכיר רבינו [מה שמוזכר בכתבי האר"י (מקורו בבראשית רבה פכ"א)] גבי ארבה "**כְּהַהוּא גַּמְטָא דִּלְבוּשֵׁהּ מִגֵּהּ וּבֵהּ**" – '**קמצא**' בתרגום זה 'חגב', '**לבושיה מיניה וביה**' – הלבוש שלו יחד עם גופו לא מבינים איך זה יכול להיות, ואם מודדים הלבוש עם הגוף – משהו לא מתאים שם... וזה בדיוק הענין של "חלל הפנוי" – שהוא לא מובן, "זה פנוי? לא פנוי? כן פנוי?"... אבל אם אדם זוכה לאמונה קדושה וטהורה, והוא "**עובר על החלל הפנוי**" – כדברי רבינו שם, וכמו שכתוב אצל אברהם "העברי": 'עובר מעבר אל עבר', הוא קופץ ומדלג אל האמונה הקדושה – "**ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין ובתוך כל עלמין**", שזה הסוד הזה: "סובב כל עלמין" זה מסביב, אבל "ממלא כל עלמין" זה בתוכו, היינו שיש "חלל הפנוי", אבל הקב"ה גם נמצא שם בתוך זה!

זו המכה הראשונה של פרשת השבוע, שמתחילים המוחין להתנוצץ, ואדם מתחיל להבין שאפילו אם אני מרגיש כ"כ רחוק, אבל הקב"ה אומר לנו "**בֹּא אֶל פַּרְעֹה**" – בֹּא איתי, אני אראה לך שאני נמצא שם!

ומסיים רבינו שם בתורה, שזהו "הִנְנִי מֵבִיא מָחָר **אַרְבֶּה** בִּגְבֻלֶךָּ" – '**אַרְבֶּה**' זה ר"ת "אָ'כֵן ר'וּחַ ה'וּא בֶּ'אֱנוֹשׁ", שזה בחינת נגינה, שהוא ענין של 'רוח', היינו שאדם זוכה לתפילה השמחה, וכמו שאומר שם רבינו, גזה ענין של ניגון של אמונה, היינו שאדם זוכה לשיר ולזמר להקב"ה, ועל ידי זה זוכה לדלג על ה"חלל הפנוי", וזה מרים אותו למעלה מכל אלו החסרונות והמקומות שהוא חושב שהוא רחוק, וזוכה לידיעה שהקב"ה נמצא גם באלו החסרונות וההסתרות.

ועל כן בשבועות אלו – ובפרט בשבוע זה, שזה ממש היציאה ממצרים, ובה כל המצוות של חג הפסח נמצאים – יותר קל לנו לחיות את זה; אמנם זו מצוה בכל יום לזכור את יציאת מצרים, אבל בזמן כזה יכולין ממש לחיות עם זה, קוראים את דברי התורה ומרגישים שהנה עכשיו המצרים מקבלים את מכותיהם האחרונות, וממילא אנחנו מקבלים מוחין חדשים, שנזכה להיות תמיד קשורים ודבוקים בהקב"ה!

הקב"ה יעזור לנו שנזכה להוציא לימודים חיים מלימודי הצדיקים, ואיך להחיות את עצמנו בתוך כל מה שנראה לנו כ"חלל הפנוי" – מי אני, ומה אני, יש לי חיסרון גדול, אולי יש לי באמת "**נפשות רבות**" – נפש רבה, נפש גדולה, אבל גם יש לי חיסרון גדול, אבל מיד כשאני מכיר שהקב"ה הוא "**בורא נפשות רבות וחסרונן**" – שהקב"ה ברא את הנפש עם החיסרון, שזה ממש ה"חלל הפנוי", הקב"ה בורא נפש, ברא נשמה, עם חיסרון, אז מה?... כל התכלית היא שאני אתקן את זה, וזאת ע"י '**ארבה**' – "אָ'כֵן ר'וּחַ ה'וּא בֶּ'אֱנוֹשׁ", שזה ענין של תפילה בשמחה וניגון, וכן ענין של אמונה, וכך זוכה האדם לעבור "מן העבר אל העבר", וזוכה להתקרב אל הקב"ה.

שהקב"ה יעזור לנו שנזכה באמת לצאת מכל הגלויות שלנו, יתקיים בנו (מיכה ז, טו) "**כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת**", ונזכה להגאולה השלימה!

זכות הדפסת והפצת הגיליון

לעילוי נשמת האישה הכשרה הצדקת
חינקא חיה באבא בת רבי אברהם דוב ע"ה, ולע"נ הרה"ח ר' בנימין ביניש בן ר' יחזקאל שרגא ז"ל

להצלחת בנימין בן אהרן נ"י וכל משפחתו ולהצלחת ליאור אורי בן אלישבע נ"י וכל משפחתו וכל התורמים והעוסקים במלאכת הקודש שיחיו.

ולרפואתם המהירה של
נתן יחזקאל שרגא בן חינקא חיה באבא נ"י
הילד ישי בן סילקא יעל נ"י
ולרפואת צוריאל בן סגולה סיגלית נ"י
נעמי מרים בת חוה תחי'
סילקא יעל בת אביבה תחי'

ולע"נ ר' שלמה חנוך חרש ז"ל בן ר' ישראל משה, האשה ליאת שרה בת מרדכי ע"ה, ר' יעקב דוד בן אברהם ז"ל, מרת איטה בת הירש, האישה הכשרה מרת חנה בילא בת ברוך ע"ה. ולעילוי נשמת הדסה שולמית בת יצחק מנחם שיבלט"א. לע"נ אליעזר שלמה ז"ל בן בנימין שיבלחט"א. לע"נ אהרן בן שלמה ז"ל. והילד יהונתן ז"ל בן אושרה דינה תחי' ולע"נ מיכל רונית ע"ה בת שרה ויצחק.

ניתן לקבל מידי שבוע במייל את הגליון "אשי ישראל" בכתובת
3070817gm@gmail.com
להצטרפות לרשימה התפוצה

לתרומת עבור העלון לרפואה הצלחה וכדו' ניתן לפנות לטלפון: 052-7691732

כנסו לאתר 'ברסלב שלי' breslevsheli.co.il

הודפס 'בדפוס מוהרא"ש'